

Це ускладнює завдання виявлення та розслідування кіберзагроз. Цифрова трансформація авіації передбачає збільшення використання цифрових технологій і збільшення автоматизації в авіаційних системах. Це створює нові можливості для кіберзагроз та потребу в збільшенні захисту.

Забезпечення кібербезпеки в авіації вимагає співробітництва між країнами, авіаційними компаніями та міжнародними організаціями. Загрози в мережі надграничні, і спільні зусилля є необхідними для їх ефективного управління. Кібербезпека має величезне значення для авіаційних систем, оскільки ці системи відіграють ключову роль у глобальному сполученні та господарському розвитку. Кіберзагрози можуть призвести до серйозних наслідків, включаючи аварії, втрати життів і економічні збитки. Забезпечення кібербезпеки в авіації вимагає використання різних засобів та практик, включаючи шифрування даних, віддалений моніторинг і виявлення загроз, фізичний захист і тренування персоналу.

Література

1. Розв'язання проблем кібербезпеки в цивільній авіації. Резолюції Асамблеї. Асамблея – 40-та сесія, Монреаль, 24 вересня – 4 жовтня 2019 р. А40-10. С. 50–53. ICAO: web-site. URL: https://www.icao.int/Meetings/a40/Documents/Resolutions/a40_res_prov_ru.pdf.

УДК 343.98(043.2)

Гольдберг Н.О., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧОГО З ІНШИМИ СЛУЖБАМИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ОГЛЯДУ МІСЦЯ АВІАЦІЙНОЇ ПОДІЇ

Однією з найважливіших слідчих (розшукових) дій при розслідуванні кримінальних правопорушень, що пов'язані з авіаційними подіями, є грамотний і своєчасний огляд місця події. Проте підготовка та проведення такого огляду мають свою специфіку, зумовлену низкою чинників, а саме: необхідністю в більшості випадків зміни обстановки місця події до початку його огляду, великими розмірами території, що підлягає огляду, значною кількістю потерпілих і загиблих, часто важкодоступністю місця події, одночасним проведенням огляду комісією, що проводить службове розслідування, тощо.

Відповідно до ч. 8 ст.119 Повітряного кодексу України усі випадки порушення порядку використання повітряного простору України розслідуються Експертною установою з розслідування авіаційних подій відповідно до положення, що затверджується Кабінетом Міністрів України, з подальшим поданням матеріалів розслідування Міністерству оборони України. Експертна установа з розслідування авіаційних подій взаємодіє з відповідними центральними органами виконавчої влади, зокрема уповноваженим органом з питань цивільної авіації, з органами місцевого самоврядування, Службою безпеки України, органами прокуратури та Національної поліції. Так, згідно ч. 6 ст. 119 цього ж кодексу якщо під час розслідування були виявлені злочинні дії чи бездіяльність окремих осіб чи організацій, працівники Експертної установи з розслідування авіаційних подій зобов'язані повідомити про це відповідні органи прокуратури України [3].

Кабінет Міністрів на засіданні 15 вересня ухвалив рішення про перейменування Національного бюро з розслідування авіаційних подій та інцидентів із цивільними повітряними суднами. Установу перейменовано на Національне бюро розслідувань на транспорті [2]. Наразі Національне бюро розслідувань на транспорті це Експертна установа з розслідування авіаційних подій.

Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації «Про затвердження Правил розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами в Україні» є нормативно-правовим актом України, що регулює діяльність в сфері розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами [1]. При виникненні авіаційних подій відповідні органи Державіаадміністрації, МВС, МНС через свої структурні підрозділи вживають, у межах компетенції, необхідних заходів для збереження речових доказів і забезпечують надійну охорону повітряного судна та всього, що на ньому перебуває, протягом часу, необхідного для проведення розслідування. Збереження речових доказів включає збереження шляхом фотографування чи іншими відповідними засобами документування будь-яких речових доказів, які можуть бути вилученими, зіпсованими, втраченими або знищеними. Охорона повітряного судна та всього, що на ньому перебуває, передбачає запобігання подальшому пошкодженню, проникненню сторонніх осіб, викраденню чи псуванню [1].

Розслідування на території України авіаційних подій та інцидентів проводяться у взаємодії з органами досудового розслідування.

Взаємодія слідчого з іншими органами може ускладнювати проведення огляду місця події, оскільки при цьому перебуває велика кількість людей, які займаються не тільки оглядом повітряного судна, його частин, агрегатів, елементів конструкції, документації, що збереглася, але також їх збором і дослідженням. Водночас, слідчому надається можливість на місці консультиватися з висококваліфікованими фахівцями в різних галузях авіації, користуватися розробленими планами, що полегшує виготовлення схеми місця події, тощо.

Враховуючи зазначені обставини варто запропонувати своє бачення взаємодії зазначених суб'єктів з метою найбільш раціональної організації порядку роботи слідчої групи на місці авіаційної події, тому що якість виконання первинних слідчих (розшукових) дій багато в чому залежить від розподілу обов'язків між учасниками слідчої групи.

Необхідно розподілити обов'язки між суб'єктами, що залучені до огляду авіаційної події. Одній групі слідчих доручити огляд матеріальної частини повітряного судна, фіксувати в протоколі місцезнаходження і стан повітряного судна, елементів його конструкції, контролюючих приладів, сліди торкання повітряним судном землі та різних перешкод. Другій групі слідчих разом із судово-медичним експертом або лікарем доручити здійснення первісного огляду трупів загиблих пасажирів і членів екіпажу на місці події, фіксувати результати в окремому протоколі огляду трупів.

Так, перед початком огляду доцільно провести фотозйомку місця події і зіставлення даних фотозйомки з детальним топогеодезичним планом місцевості. Після чого, площа розбивається на сектори з точним визначенням меж кожного з них (встановлення за допомогою GPS географічних координат кутових точок) і візуальним визначенням меж (обмеження розпізнавальною стрічкою, встановлення табличок із найменуванням сектора тощо). За кожною слідчо-оперативною групою закріплюється ділянка (сектор), на якій ведуться пошуки і попереднє вивчення речових доказів.

До участі в огляді місця події обов'язково слід залучати фахівців у різних галузях знань: експертів-криміналістів, судово-медичних експертів, авіаційних лікарів, фахівців у галузі аерофотозйомки, фахівців у галузі авіації (наприклад, зі складу відомчої комісії) та ін.

Взаємодія слідчого з іншими органами при проведенні огляду авіаційної події важлива для забезпечення об'єктивності і повноти розслідування. Слідчий повинен забезпечувати обмін інформацією з

іншими службами та органами, які беруть участь в розслідуванні авіаційної події. Це включає в себе обмін фактичними даними, свідченнями, доказами та іншою інформацією, яка може бути корисною для встановлення причин події. Загальною метою взаємодії слідчого з іншими органами є встановлення причин авіаційної події, розробка рекомендацій для попередження подібних інцидентів у майбутньому і забезпечення безпеки в авіації.

Література

1. Про затвердження Правил розслідування авіаційних подій та інцидентів з цивільними повітряними суднами в Україні: Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 13 груд. 2005 р. № 943. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/re11868?an=1&ed=2008_04_08

2. Деякі питання спеціалізованих експертних установ розслідування авіаційних подій та подій на транспорті: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вер. 2023 р. № 995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-2023-p#Text> (дата звернення: 16.10.2023).

3. Повітряний кодекс України від 19 трав. 2011 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 16.10.2023).

УДК 341.4(043.2)

Грекова Л.Ю., старший викладач,
Рябокоть Ю.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОСУДДЯ ТА ПРОБЛЕМИ У СУДОЧИНСТВІ АВІАКАТАСТРОФ У КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ

Міжнародний кримінальний суд (надалі – «МКС») є міжнародним органом, призначеним для забезпечення правосуддя та відповідальності за найважчі порушення міжнародного права, місія якого полягає у здійсненні судочинства над фізичними особами, які звинувачуються у вчиненні геноциду, воєнних злочинів, злочинів проти людства та агресії.

Кожна держава-учасниця Римського статуту має право ініціювати розслідування тяжкого злочину, які згодом потрапляють на розгляд Суду. Україна підписала Римський статут 20 січня 2000 року, але не ратифікувала його, хоча після підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом у 2014 році ратифікація цього